

KAYSERİ LİSESİ'nin Kayseri'nin Eğitim - Öğretim Tarihindeki Yeri



Yusuf ÖZMERDİVENLİ

Tıpkı insanlar gibi, bütün resmi ve hususi müesseselerin, hatta alelade evlerin bile kendilerine göre yaşanmış bir hayatları vardır. Hele büyük ve yatılı Maarif müesseseleri olan okullar, adeta canlı mahluklar gibidir. Onlar da ilk kuruluşlarıyla dünyaya gelmiş olurlar, yaşarlar, büyürler, gelişirler ve bazen de fertler gibi ölümler yok olurlar.

Resmi müesseseler, bilhassa okullar eskidikçe geçmiş zamanların bütün köklü izlerini taşırlar, olgunlaşmış insanlar gibi bütün fonksiyonlarını yapmış olurlar. Artık ananelerini kurmuşlardır. Böyle olunca sonuna kadar yaşarlar.

Bir okul yaşlandıkça, mazisi uzadıkça gelişir ve içtimai hayattaki tesiri ve rolü de o nispette artar. Bir okulun memleket kültürü alanındaki rolünü ve bu rolün randıman derecesini o yuvadan yetişmiş kimselerin yurda ve millete yaptıkları hizmetleriyle ölçebiliriz. Çok mütevazı asil ve vakur duran, dört duvar içinde memleketimize asırlarca kaç kuşak münevver yetiştirmiş olduğu bu yetişenler arasından Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa, Milletvekilliğine, çeşitli askeri yüksek kademelere, çeşitli daire müdürlüklerine ve müdür yardımcılıklarına, öğretmenliğe, doktorluğa, avukatlığa, eczacılığa, mühendisliğe, mimarlığa, öğretim üyeliğine, ünlü iş adamlığına, sanatkarlığa vb. kademelere yükselmiş olanlara; şair, alim, edip, hattat, musikişinas ve diğer bütün mesleklerdeki kişilere bakarak da anlamak mümkündür.

Kayseri Lisesi'nin Kayseri ve ülkenin eğitim öğretim tarihinde ne derece önemli bir görev yerine getirmiş olduğunu daha iyi anlayabilmek için 1900 yılına kadar Kayseri'deki öğrenci ve öğrenim görmüş kişileri belirten bir devlet istatistiğine göz atalım.

Bu yıllarda tek resmi idadi olan Kayseri Lisesi'nde 85 Türk ve azınlıktan da iki öğrenci vardır. Tek kız öğrenci yoktur. Beş öğretmen çalışmakta, Coğrafya, Hesap ve Cebir derslerini

azınlıktan bir öğretmen okutmaktadır. Buna karşılık azınlığın o tarihlerde Kayseri'de yaşayan Ermeni ve Rumların orta dereceli eğitim kurumları ve öğrenci sayısı şöyledir: 1857-1872 arasında açılmış bulunan 15 orta dereceli okulda 1195 erkek 993 kız olmak üzere 2588 öğrenci, resmi idadideki iki öğrenci ile 2590 dır. Ayrıca 55 öğrencili bir de yüksek okul vardır.

İşte böyle üzücü bir tablonun olduğu yıllarda hizmete giren Kayseri Lisesi'nin Kayseri'nin eğitim-öğretim tarihindeki yeri ve önemi çok büyüktür.

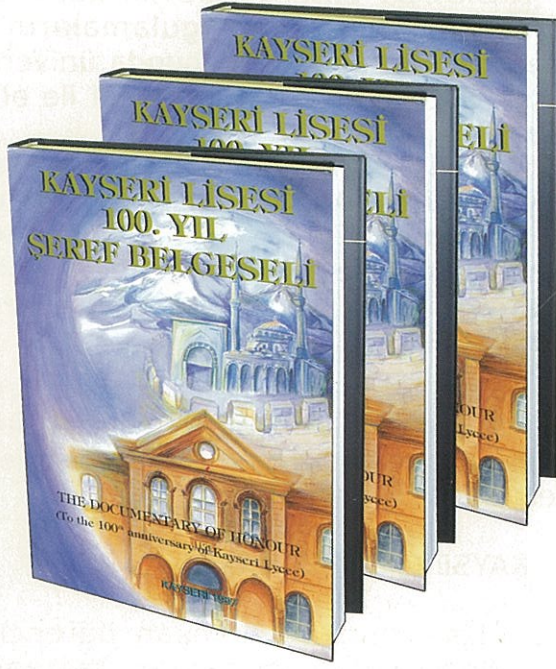
Eşine rastlanmayacak değer ve güzellikteki tarihi eserleri sinesinde toplayan ve Anadolu'nun bütün özelliklerini taşıyan folklor hazinesinin yanında büyük ilim adamları, fikir adamları, şairler yetişmesi bakımından "Makarrı Ülema" diye adlandırılan Kayseri'mizin "Medarı İftiharı" KAYSERİ LİSESİ.

İlim, irfan ve feyiz verdiği birçok nesil ebediyete intikal etmiş olmasına rağmen, birçoğu da halen memleketin yüksek kademelerinde söz sahibi olmuş veya olmakta devam eden; ayrıca yeni mezun etmekte olduğu öğrencilerinin de büyük çoğunluğu üniversite ve yüksek okul imtihanlarını kazanan köklü ve tarihi kültür yuvalarımızdan biridir.

Okulumuz 13 Eylül 1893 tarihinde "DERECE-I ULA MEKTEP-İ MÜLKİYE İDADİSİ" adıyla kurulmuştur. İdadinin meydana gelmesinde bir merhale olan rüştiye kısmı 1870 yılında Kayserili Ahmet Paşa tarafından açılmıştır.

"İptidai" denilen, ilkokuldan sonra gidilen idadi beş sınıflı idi. 1, 2, 3 üncü sınıfları rüştiyeyi (8 yıllık eğitime geçmeden önceki ortaokul). 4. ve 5. sınıfları ise idadiyi (bugünkü liselerin Cumhuriyet'ten önceki adı) meydana getiriyordu. Öğretim ilk defa Kapan Mahallesi'nde (Ulu Camii ile Mimar Sinan Camii arasında) Seyfullah Efendi'nin konağında başlamıştır.

1895-1896 öğretim yılında öğrenci sayısı 60a yükselmiş olup okulumuzun ilk mezunu 5 kişidir. Konağın ihtiyacı karşılayamaması üzerine



bugünkü binanın yapımına başlanmış olup 1. katı 1903'te tamamlanmıştır. 1915-1916 öğretim yılında sultani oldu. Sakarya savaşı sırasında Ankara'nın boşaltılması söz konusu olunca, Büyük Millet Meclisi'nin Kayseri Lisesi'ne taşınması için hazırlıklar yapılmıştır. Aynı yıl binanın ikinci katının yapımı tamamlanmıştır. Kayseri Ankara'ya bağlı bir sancak olduğundan Ankara Sultanisi ile birleşerek üç dönemli 12 yıl süreli yatılı sultani durumuna getirilmiştir. 1923'te Ziya Gökalp'in BMM' ne kanun teklifi ile Türkiye'deki bütün sultaniler "lise" adını almıştır.

Peygamberlik rütbesinden sonra en yüksek rütbe şehitliktir. Allah rızası için, memleketi düşman hücumundan korumak için vazife başında can veren şehittir. Bu duygularla Kayseri Lisesi son sınıf öğrencileri de gönüllü olarak Sakarya Savaşına katılmış 1920-1921 öğretim yılında mezuniyet defterine "Lise son sınıf talebeleri Sakarya Savaşı için cepheye gidip şehit düştüğünden, bu öğretim yılında okul mezun verememiştir" ibaresi tarihe altın harflerle yazılmasına vesile olmuştur.

14 Ekim 1924 günü Reiscumhur Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarihi Kayseri Lisesi'ni ziyaret ederek eşi Latife Hanımla Şeref Defteri'ni imzalayarak duygularını şöyle belirtirler: "Kayseri Lisesi'ni müdürüyle, muallimleriyle, bütün talebesiyle Cumhuriyetin ateşli ve feyizli bir ocağı bulduk.

1935-1936 öğretim yılında lisemiz kız orta okulu ile birleştirilerek karışık olmuş 1962-1963 öğretim yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihten sonra ortaokul kısmı Nazmi Toker Ortaokulu'na nakledilerek yalnız lise bölümü ile hizmete devam etmektedir. 1956-1957, Pansiyon Binası (C Blok) 1965-1966, Spor Salonu ve Konferans Salonu binası 1976-1977 öğretim yılında hizmete girmiştir.

Faruk Nafiz Çamlıbel, Cevdet Kudret Solok, Abdülbaki Gölpınarlı gibi ünlülerin öğretmenlik yaptığı Kayseri Lisesi kurulduğu günden bugüne kadar yetiştirdiği şehitleri, gazileri, kahramanları, bilim adamları, iş adamları, bürokratlar, 8. Cumhurbaşkanımız Turgut Özal gibi devlet adamları ve memleketin her kademesindeki ünlü, ünsüz mezunları ile Türk eğitim tarihinde çok önemli görevler üstlenmiştir.

Hemen hemen de BMM' in her döneminde Kayseri Lisesi mezunu Milletvekilleri görev yapmış, bir çok hükümette bakanlık seviyesinde hizmet vermiştir. Bu dönem BMM' nin kadrosunda 34 Kayseri Lisesi mezunu milletvekili bulunmakta olup, bunlardan sayın Abdullah Gül başbakanlık yapmış olup halen başbakan yardımcısı ve dışişleri bakanıdır. Mezunları yurt dışında da başarıyla adlarından söz ettirmişlerdir. Japonya Bilgisayar Sistemi'nin başında Kayseri Lisesi mezunu mühendis, İngiltere'de dışardan gelen devlet adamlarını ameliyat eden Türk doktorun Kayseri Lisesi mezunu olduğu gibi Avrupa'da birçok holdingin başında Kayseri Lisesi mezunu Türk vardır.

Önceki dönemlerde öğrencileri çeşitli sportif faaliyetlerde şampiyonluk, TÜBİTAK vb. yarışmalarda Türkiye çapında dereceler almışlardır.

Nesiller ecdadını sahiplendikçe, vefa duygularını yitirmedikçe değer kazanır. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi "Okul genç dimağlara; insanlığa saygıyı, millet ve memlekete sevgiyi, şerefi, istikbali öğretir. İstiklal tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için izlenecek olan en uygun ve sağlam yolu belletir..."



KAYSERİ LİSESİ'nin Kayseri'nin Eğitim - Öğretim Tarihindeki Yeri

Çalışma prensiplerini Ulu Önder Atatürk'ün yukarıdaki direktiflerinden ve Milli Eğitim'in temel amaçlarından alan, tarihçesini özetlemeye çalıştığım Kayseri Lisesi, Kayseri'nin hatta Türkiye'nin maarif tarihinin kilometre taşlarından olan okullarımızdandır.

Zaman ilerledikçe dünya küçüldü. Anadolu'dan aldığı hızla Kayseri Lisesi kuruluşundan bugüne kadar yetiştirdiği şehitleri, gazileri, kahramanları, büyük devlet adamları, başbakanları, cumhurbaşkanları ve memleketin her kademesindeki mezunları ve mensupları ile öğünmekte, büyük sorumluluğun idraki ve gururu içinde bulunmaktadır.

Yıllarca müstesna kadrosu, Türk Milli Eğitim amaçları doğrultusunda yetiştirdiği her nesil üzerinde hassasiyetle durularak vatan ve millete faydalı bir evlat, Türk örf, adet ve ananeleriyle milli ruha sahip kılınan Atatürk milliyetçisi ve Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'ni hediye ettiği, yarınlarımızın teminatı Türk gençlerini yetiştirmek için her türlü imkanlarını seferber etmiştir. Mezunları da yurdun her köşesine, hatta dünyanın belli başlı bölgelerine dağılarak büyük hizmetlere imza atmıştır. Her Kayseri Liseli, hatta her Kayserilinin Kayseri Lisesi adını duyunca gözlerinin içi güler. İyi haberlerinden mutluluk, onur ve gurur duyar. Olumsuz haberlerinden üzüntü duyar. Şimdi okulların başarı kriterleri öğrencilerinin üniversite kazanma oranlarıyla belirleniyor. Eskiler anlatıyorlar: " Kayseri Lisesi'nden mezun olmak şimdiki bazı üniversite mezunları ayarında idi. Kayseri Lisesi'nden mezun olmak bir ayrıcalıktı. İTÜ vb. birçok üniversitede Kayseri Lisesi mezunlarının ayrı bir önemi ve değeri vardı." diyorlar.

Yine de yakın zamanlara kadar Üniversite giriş sınavlarında Türkiye 24.28.24... gibi ilk yüze giren çok sayıda Kayseri Lisesi Öğrencisi olurdu. TÜBİTAK vb. yarışmalarında Türkiye ve İç Anadolu dereceleri kazanan öğrencilerimiz olurdu. Kayseri Lisesi İdarecisi, öğretmenleri, mensupları olarak bunlardan gurur ve onur duyardık. Ama son yıllarda ilk yüz derecelerini bırakın, ilk binlere, beş binlere bile giremez olması herkesi üzüntüye sevk ediyor.

Bundan sonra inşallah bu üzüntülerimiz son bulacak Çünkü 2005-2006 öğretim yılından itibaren Kayseri Lisesi, KAYSERİ LİSESİ ANADOLU LİSESİ adını aldı. Sınav sonuçlarına göre öğrenci kaydedildi. Rastgele öğrenci alınmadı. Seçme öğrenci alınmış oldu. Rastgele öğrenci kayıt devri bitmiş oldu. Halihazırdaki lise 2 ve 3. sınıf öğrencileri mezun oluncaya kadar devam edecekler. Bundan böyle de Kayseri Lisesi'nde okumak isteyenler KAYSERİ LİSESİ

ANADOLU LİSESİ sınavını kazanmak zorunda olacaktır. Bu uygulamaların ilk meyvelerini dördüncü yıl sonunda üniversite giriş sınavındaki grafik yükselmesi ile almış olacağız.

Kayseri Lisesi'ne kayıt olan öğrencilerimize ve Kayseri Lisesi Anadolu Lisesi'nde hizmet veren öğretmenlerimize de büyük görevler düşüyor. Kayseri Lisesi'nin eski başarısını yeniden yakalamak sizlerin gayretine bağlıdır. Haydi, Kayseri Liseliler.

1920-1922 yılları arasında Kayseri Lisesi'nde öğretmenlik yaptığı yıllarda Faruk Nafiz Çamlıbel'in yazdığı halen coşkuyla söylenen Kayseri Lisesi marşıdır.

KAYSERİ LİSESİ MARŞI

Kayseri Lisesi'nin nura koşan öğrencileri
Güzel Anadolu'ya güneşler taşıyacak
Bu mefküre oldukça azmimizin rehberi
Cehalet boğulacak ilmi fen yaşayacak

Güçlüyüz, kuvvetliyiz, imanlıyız hepimiz
Yaşasın genç Türkiye, yaşasın mektebimiz

Asrımızda teceddüt namına her ne varsa
Biz ona varacağız bir hamlede, bir hızla
Hangi bir mani bizi bu yolda karşılarsa
And içtik yıkacağız Milli irfanımızla

Güçlüyüz, kuvvetliyiz, imanlıyız hepimiz
Yaşasın genç Türkiye, yaşasın mektebimiz

YUSUF ÖZMERDİVENLİ

16.12.1944 İncesu doğumlu. Yüksek öğrenimini Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bölümünde yaptı. Anadolu Üniversitesi Fizik Bölümünde lisans tamamladı.

Kayseri Lisesi'nde fizik öğretmeni ve müdür yardımcısı olarak uzun yıllar görev yaptı. Yazı İşleri Müdürlüğü'nü bizzat üstlenerek 23 sayı çıkardığı Kayseri Lisesi Dergisi, Kayseri'nin uzun ömürlü süreli yayınları arasında yerini aldı. Kayseri Lisesi bünyesinde kurulmuş olan 'Kayseri Lisesi 14 Ekim Atatürk Müzesi' ve 'Cumhuriyet Eğitim Müzesi' nin kuruluşunda öncülük etti.

Kayseri Lisesi'ne ait belge, fotoğraf, hatıra vb. bilgileri zaman selinin önünden kurtarmak amacıyla üç ciltlik 2500 sayfalık Kayseri Lisesi 100. Yıl Şeref Belgeseli' ni hazırladı. Bu hizmetinden dolayı amirlerinden takdir ve teşekkür belgesi alması yanında ödül olarak Kayseri Lisesi mezunları tarafından da Amerika'ya davet edildi. Meslek hayatı boyunca eğitim ve kültür alanında yaptığı çalışmalar ve hizmetlerden dolayı çok sayıda teşekkür ve takdir belgesi, ödül ve plaketler almış, aylıkla ödüllendirme ile taltif edilmiştir.

Milli Eğitim camiasında yirmi yedi yıl sürdürdüğü başarılı hayatın ardından Temmuz 2000'de emekli oldu. Yılların verdiği sorumlulukla idealist bir devlet memuru, idealist öğretmen ve idarecilik deneyimlerini yine insanlığa faydalı olmak yolunda, eğitim hizmetine devam etti ve Özel Kayseri Bireysel İlgil Dershanesi'nde müdürlük yapmaya başladı.

KAYNAKLAR:

- 1- Atatürk'ün devraldığı Milli Eğitim - M.Rauf İnan
- 2- Kayseri Şairleri - Abdullah Sataoğlu
- 3- Türkiye'de Orta Öğretim - Hasan Ali Yücel
- 4- Kendi Kitabım - Ahmet Hilmi Kalaç
- 5- Atatürk ve Kurtuluş Savaşı - Dr. Selahattin Tansel
- 6- Hakimiyet-i Milliye Gazetesininin 15 Ekim 1924 günlü ve 1247 sayılı nüshası (Atatürk Kayseri'de Ömür Çelebi)
- 7- "Kendi Kitabım" sayfa 54-55 Ahmet Hilmi Kalaç
- 8- Kayseri Lisesi 100. Yıl Şeref Belgeseli - Yusuf Özmerdivenli